

Perspectiefnota 2016–2019

JUNI 2015

---

versie : definitief BenW
datum : 19 mei 2015
auteur : Hdj
afdeling : FJZ

Aan de leden van de raad
van de gemeente Tytsjerksteradiel

Burgum, 19 mei 2015

ons kenmerk : ppn brief raad
behandeld door : H. de Jong
telefoonnummer: 140511
uw brief van :
uw kenmerk :
onderwerp : **Perspectiefnota 2016 – 2019**

Geachte leden van de raad,

De bespreking van de Perspectiefnota 2016 – 2019 staat voor de raadsvergadering van donderdag 11 juni a.s. op de agenda. Op basis van de afspraken hierover ontvangt u de bijgevoegde nota drie weken voor de betreffende raadsvergadering.

Wij bevelen u in het kader van uw voorbereiding op de bespreking van de perspectiefnota aan, om uw technische vragen zoveel mogelijk voorafgaand aan de raadsbehandeling bij het ambtelijk apparaat te stellen.

Wij verzoeken u uw vragen uiterlijk 4 juni a.s. in te dienen bij H. de Jong of A.J. van der Ploeg (e-mail: hdejong@t-diel.nl of ajvanderploeg@t-diel.nl).

De vragen zullen worden geregistreerd en uitgezet in de organisatie. De beantwoording van deze vragen zal in eerste instantie alleen gericht zijn aan de vraagsteller. De vraagsteller kan aangeven of hij/zij de beantwoording van de vragen ook aan de overige raadsleden wil laten toesturen.

Hoogachtend,

burgemeester en wethouders van Tytsjerksteradiel,
de secretaris, de burgemeester,

O. de Jager MAC RC

drs. E.J. ter Keurs

INHOUD

YNLIEDING.....	3
1. Algemeen.....	5
1.1. Opbouw van deze perspectiefnota	5
1.2. Hoofdlijnen van beleid en ontwikkelingen.....	6
1.3. Programma overstijgende –meerjarige– thema’s.....	10
2. Ontwikkelingen en gevolgen voor onze meerjarenbegroting.....	12
2.1. Startsituatie (inclusief financiële ontwikkelingen tot en met mei 2015).....	12
2.2. Actualisatie economische ontwikkelingen voor de gemeentebegroting	13
2.3. Ontwikkelingen in eigen beleid	14
2.4. Ontwikkelingen per saldo.....	16
3. Conclusies en besluitvorming	18
3.1. Algemeen beeld ontwikkelrichting meerjarenbegroting	18
3.2. Voorstellen aan de raad	19
BIJLAGEN	21
Bijlage 1 Ontwikkelingen in het beleid per programma	23
Programma 1 Algemeen bestuur	23
Programma 2 Openbare Orde en Veiligheid.....	25
Programma 3 Infrastructuur	26
Programma 4 Economische Zaken	26
Programma 5 Onderwijs	27
Programma 6 Welzijn	28
Programma 7 Sport	30
Programma 8 Werk en Bijstand.....	33
Programma 9 Milieu	33
Programma 10 Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting.....	34
Programma 11 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	37
Paragraaf 1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	38
Paragraaf 3 Bedrijfsvoering.....	41
BIJLAGE 2.....	43
Bijlage 2.a Samenvatting Perspectiefnota 2016 – 2019.....	43
Bijlage 2.b Ontwikkeling op basis raadsbesluiten	44
Bijlage 2.c Gemeentefonds en maatregelen rijk.....	45
Bijlage 2.d Autonome ontwikkelingen.....	46
Bijlage 2.e Ontwikkelingen (nieuw) beleid.....	47
BIJLAGE 3 Status bedragen in bestuurlijke notities en voorstellen	50

YNLIEDING

Foarich jier stie yn it teken fan it opstellen fan plannen foar in nije bestjoersperiode. Dit jier is it saak om dy plannen konkreet te meitsjen en om te setten yn operasjonele aksjes.

Sjoen de ynhâld fan de plannen binne der parten dy't no yn 2015 al konkreet ta nije aktiviteiten liede sa as de nije taken yn it ramt fan de desentralisaasjes, mar der binne ek plannen dy't noch tarieding fergje en net earder as 2017 of 2018 sichtber wurde sille sa as de útwurking fan de kantelingsgedachte en de dêr by hearende taakstellings.

Fanôf 1 jannewaris 2016 sil de "werkmaatschappij 8KTD" in feit wêze en as nije tsjinstferlienende organisaasje foar de gemeente as dragende organisaasje, operasjoneel fan start gean.

It ramt dêr't wy yn dizze perspektyfnota oan wurkje wurdt foar in grut part útmakke troch de status fan 2016 as in tuskenjier weryn de oergong makke wurde moat, fan plannen nei realisaasje. In twadde wichtich feit is de neidielige reeks saldi foar de jierren fanôf 2016 út de mearjierrenbegrutting, sa't dy yn november foarich jier fêststeld is.

De ryksoerheid wol gemeentlike plannen noch wol ris fersteure troch yngripende maatregels op it flak fan ynhâldlike nije kaders of troch feroaring fan te fewachtsjen jildstreamen. Oan't no ta liket dat foarearst in slach ta te fallen al moatte ferrassings fanút de maaie-sirkulêre net útsluten wurde.

By de útwurking fan de foarich jier ôfsprutsen plannen en de oanpak fan nije ûntjouwings sa't dy yn dizze nota presintearde wurde, kombineare wy ien en oar dêr't dat kin mei de kantelingsfisy sa't dy yn it koalysjeakkoart en yn it kolleezjeprogram ferwurde is. Us kearnwurden hjirby binne:

fertrouwen , loslitte, sosjaal en dúdlik.

1. Algemeen

1.1. Opbouw van deze perspectiefnota

De perspectiefnota kent elk jaar dezelfde terugkerende ingrediënten die nodig zijn voor het aangeven van beleidsinhoudelijke en financiële kaders voor de eerstvolgende door het college op te stellen begroting. Deze terugkerende ingrediënten betreffen de inbedding van de gemaakte afspraken voor de lopende bestuursperiode, het inventariseren van zich voordoende ontwikkelingen in nieuw, en in bestaand, beleid en de verkenning van financiële ontwikkelingen en mogelijkheden voor het bereiken van structureel financieel evenwicht in de meerjarenbegroting.

De opbouw van deze perspectiefnota ziet er als volgt uit:

Hoofdstuk 1 : Algemeen

Dit hoofdstuk schetst de hoofdlijnen en achtergrond van algemene ontwikkelingen.

Hoofdstuk 2 : Ontwikkelingen en gevolgen voor onze meerjarenbegroting

Vanuit de startsituatie van de vastgestelde begroting (november 2014) en beleidsuitgangspunten van raad en college worden eigen en externe ontwikkelingen die zich voordoen, en beleidsvoornemens, toegelicht op inhoudelijke betekenis en op de mogelijke effecten daarvan voor het meerjarig financieel perspectief.

Hierin wordt ook de totaalontwikkeling verwerkt die voortvloeit uit onze eigen beleidsontwikkelingen per programma zoals die in bijlage 1 zijn uitgewerkt.

Hoofdstuk 3 : Besluitvorming

Bevat de conclusies en de besluitvormingsaspecten.

1.2. Hoofdlijnen van beleid en ontwikkelingen

Er is altijd ruimte voor gemeenteraden en colleges om eigen accenten te leggen op het bestemmen van middelen voor gemeentelijke taken en activiteiten. De keuzes die daarbij in het verleden werden gemaakt zijn terug te vinden in het overwegend structurele uitgavenpatroon in de programmabegroting. Omdat de omstandigheid van economische tegenwind in de voortgaande jaren nog steeds een rol speelt voor het financieel meerjarenperspectief, is het maken van keuzes onverminderd noodzakelijk en lastig.

Vorig jaar is bij de raadsbehandeling van perspectiefnota en programmabegroting invulling gegeven aan een bezuinigingsplan voor de jaren 2015 en volgende.

In deze nota wordt met betrekking tot de realisatie van dat plan voor de eerste maal, op hoofdlijnen, gerapporteerd over de voortgang daarvan. Verder bevat deze nota de voorzet voor de later dit jaar door de raad vast te stellen Programmabegroting 2016 - 2019.

Coalitieakkoord en collegeprogramma

Het in april 2014 opgestelde coalitieakkoord voor de bestuursperiode 2014-2018 staat primair in het teken van een in te zetten nieuwe programma-overstijgende beleidsontwikkeling. Dit mee als gevolg van de drie decentralisaties in het Sociaal Domein die vanaf 2015 moeten zijn ingebed in de gemeentelijke programmabegroting en de uitvoeringsprocessen van de gemeentelijke organisatie. In het coalitieakkoord is dit als volgt verwoord:

“Partijen zijn van mening, dat het doorvoeren van de drie decentralisaties of transities in het Sociaal Domein een andere werkwijze vraagt. Naast transitie is ook transformatie nodig. De Kanteling moet in versterkte zin worden toegepast, in de breedte van de gemeentelijke taken, bij de instellingen en bij de burgers.”

Het coalitieakkoord bevat daarnaast nog een aantal afspraken en intenties die zijn uitgewerkt in een collegeprogramma.

Dit collegeprogramma “Fan âld tinken nei nij dwaan” bevat een lijst van belangrijke punten die aangeeft waar de accenten in het uit te voeren beleid in de periode 2014 - 2018 moeten liggen. In het collegeprogramma is dit als volgt verwoord:

Binnen de context van financiële grenzen zijn voor ons de volgende punten belangrijk:

- 1. Een hoofdlijn voor de komende jaren is, dat we een omslag willen bereiken naar het als gemeente meer aansluiten bij en faciliteren van initiatieven in de samenleving in plaats van het zelf als gemeente initiatieven nemen en uitvoeren.*
- 2. Voor het Sociale Domein staan we voor een efficiënte en gekantelde werkwijze, die veel meer de kracht van de dorpsgemeenschappen benut. De in het kader van de transities te vormen teams zullen daarbij een taak krijgen in de verdeling van de hiermee gemoeide budgetten. Uitgangspunt is verder, dat deze transformatie zal*

leiden tot een duidelijke besparing in deze periode.

- 3. Voor de transities in het Sociaal Domein werken we verder de al vastgestelde uitgangspunten voor elk van de transities uit en vullen we deze in 2014 verder in. Met een overgangperiode moet in 2016 alles 'draaien'.*
- 4. Wij stimuleren, dat er een goed aanbod en een goede spreiding van onderwijsvoorzieningen in de gemeente blijft. Hierbij is mee het initiatief en de inzet van alle betrokkenen nodig.*
- 5. Wij richten ons, met het oog op het vervallen van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) per 1 januari 2015, op een goede transformatie van de bestaande structuren in de Wsw naar de nieuwe situatie.*
- 6. Wij blijven invulling geven aan het minimabeleid en ontzien dit beleid in de bezuinigingstaakstelling.*
- 7. Wij zetten stevig in op de bestrijding van de werkloosheid. Daarbij is vooral de bestrijding van de werkloosheid onder jongeren een speerpunt.*
- 8. Tytsjerksteradiel blijft zich profileren als duurzame gemeente.*
- 9. De bestaande Woonvisie en Structuurvisie vormen voor ons in deze periode het uitgangspunt voor het ruimtelijk- en volkshuisvestingsbeleid. Deze visies worden aan het einde van de periode geëvalueerd. Als uitvloeisel hiervan zal het gebied 'de Warren' bij Burgum in deze periode de huidige bestemming houden en zullen er ook geen (ontwerp)bestemmingsplannen voor dit gebied in procedure worden gebracht.*
- 10. We zetten in op kwaliteitsverbetering en verduurzaming van de bestaande woningvoorraad.*
- 11. We zorgen voor een goede bereikbaarheid van de gemeente via een adequate mix van digitale, telefonische en fysieke kanalen.*

Hoe gaan we dit doen?

Er liggen jaren voor ons waarin veel zal gebeuren en veel zal worden gevraagd. We zullen deze periode met volle inzet sturing en invulling geven aan onze bestuurlijke taken.

We doen dat verder:

- met loslaten; we kijken eerst naar eigen initiatief vanuit de samenleving;*
- met vertrouwen: in elkaar en in de partners met wie we samenwerken*
- met een sociaal gezicht; we hebben oog voor mensen die het moeilijk hebben;*
- met duidelijkheid; we letten op heldere besluitvorming en consequente uitvoering.*

Met deze lijst van belangrijke punten in gedachten zijn wij gestart met de voorbereiding en uitwerking van deze Perspectiefnota. De beschreven aspecten gebruiken wij als leidraad bij het verzamelen van de informatie en bij het bepalen van keuzes rond de (financieel) ruimtevrage ontwikkelingen van het beleid.

Landelijke economische ontwikkelingen;

In de voorgaande jaren speelden de economische recessie en de gevolgen van rijks-bezuinigingsmaatregelen steeds een hoofdrol bij het duiden van landelijke ontwikkelingen die voor gemeenten van belang waren.

Dit jaar lijkt de ontwikkeling rond de tweede fase van het groot onderhoud aan het gemeentefonds, betreffende maatstaven voor –en verdeling van– het gemeentefonds, de meest relevante ontwikkeling.

Er is op dit moment (nog) geen sprake van nieuwe aanvullende bezuinigingsmaatregelen van het rijk maar er is ook nog geen overtuigende aanleiding voor het melden van een enthousiast ingezet economisch herstel.

Wel is het positief om vast te kunnen stellen dat de krimpsituatie van de landelijke economie achter de rug lijkt te zijn en het vertrouwen in aanstaand herstel lijkt te groeien.

In hoofdstuk twee gaan we in op de betekenis van de ontwikkelingen en de relevantie daarvan voor ons financieel meerjarenperspectief.

Bestuurlijke ontwikkelingen

Landelijk

De gemeenten hebben er met de decentralisaties in het sociaal domein vanuit het Rijk een aantal belangrijke taken bijgekregen. Het gaat hierbij vooral om taken ter ondersteuning van kwetsbare inwoners. Tegelijk is er ook een terugtrekkende beweging: de overheid kan niet altijd en in alle gevallen volledige hulp en ondersteuning bieden, ook al vanwege de grote bezuinigingen die met de decentralisaties gepaard gaan. Bij ons speelt in dit kader de Kantelingsgedachte.

In principe kunnen de uitwerkingen van deze terugtrekkende beweging tot behoorlijke verschillen leiden in verzorgingsniveau op lokaal niveau. Binnen welke bandbreedte dit op landelijk niveau geaccepteerd zal worden, is de vraag. Er is toch ook een trend te constateren, dat de gemeenten in de praktijk steeds minder ruimte – ook financieel – hebben voor het uitvoeren van autonoom beleid.

De decentralisaties hebben er mee toe geleid, dat er weer nieuwe gemeentelijke samenwerkingsverbanden zijn ontstaan. Verder functioneren op het gebied van veiligheid en handhaving nu grootschalige samenwerkingsverbanden. Het democratische gehalte van de vooral grotere samenwerkingsverbanden wordt meer onderwerp van discussie. Daarmee samenhangend worden er ook gedachten gelanceerd over opschaling van gemeenten en provincies. Vanuit het Rijk geldt – in ieder geval voor Fryslân – echter nog steeds de lijn dat initiatieven tot herindeling van onderop moeten komen.

Provinciaal

Na de statenverkiezingen op 18 maart 2015 wordt er gekoerst op de totstandkoming van een college van Gedeputeerde Staten dat steunt op een coalitie van CDA, VVD, SP en FNP; 20 mei 2015 is de daarbij genoemde datum. Het is te verwachten dat dit zal leiden tot verschuivingen in accenten in het provinciale beleid.

M.b.t. de lokaal bestuurlijke inrichting is te voorzien, dat er een schaalvergroting komt ten noorden van Tytsjerksteradiel. Er wordt toegewerkt naar een ambtelijke fusie van

Dantumadiel, Dongeradeel, Ferwerderadiel en Kollumerland c.a. (DDFK). Dongeradeel en Kollumerland c.a. hebben ook aangegeven door te gaan voor een bestuurlijke fusie. In hoeverre de twee andere gemeenten daarbij aansluiten wordt in 2016 bekeken. Ook in Noordwest-Fryslân gaat de schaalvergroting via herindeling door. In Zuidoost-Fryslân geven de colleges van Opsterland, West- en Ooststellingwerf (OWO) aan stappen te willen zetten op weg naar een ambtelijke fusie.

Regionaal

In 2015 wordt gewerkt aan besluitvorming om te komen tot een nieuwe fase voor de Agenda Netwerk Noordoost, ANNO II; het gaat dan om de periode 2016–2020. In deze nieuwe periode zullen Tytsjerksteradiel en Achtkarspelen, die zelf via de Werkmaatschappij 8KTD met elkaar verbonden zijn, te maken krijgen met de gewijzigde context van de nauw samenwerkende, op een vorm van fusie koersende andere vier gemeenten.

Tytsjerksteradiel werkt ook samen met gemeenten in het verband van de Stadsregio Leeuwarden, in een lichte organisatiestructuur. De samenwerking zal de komende jaren gericht zijn op enkele speerpunten en specifieke thema's. Ook hier zijn veranderingen in de bestuurlijk structuur van de gemeenten op komst. Er wordt in 2015 een optie uitgewerkt om tot een betere samenwerking op de schaal van heel Noord – Fryslân te komen.

Ontwikkelingen samenwerking met Achtkarspelen

Het project rond de samenwerking met Achtkarspelen bevindt zich in 2015 in de fase van “het feitelijk vullen van de werkmaatschappij 8KTD”. De ingevulde werkmaatschappij start formeel vanaf 1 januari 2016 met de uitvoering van de overgedragen (uitvoerende) taken binnen de daarvoor afgesproken kaders.

Het jaar 2016 wordt dan het eerste jaar waarvoor op basis van de gemaakte afspraken over de door de dragende organisaties gegeven opdrachten, een aparte begroting voor de werkmaatschappij wordt vastgesteld.

1.3. Programma overstijgende –meerjarige– thema’s

Kantelingsgedachte

In het coalitieakkoord is het volgende vastgelegd: ‘De Kanteling moet in versterkte zin worden toegepast, in de breedte van de gemeentelijke taken, bij instellingen en bij de burgers’. De vertaling hiervan komt ook in het collegeprogramma terug en sluit daarbij aan bij landelijke en provinciale trends.

In het collegeprogramma hebben wij dit als volgt verwoord:

“Een hoofdlijn voor de komende jaren is, dat we een omslag willen bereiken naar het als gemeente meer aansluiten bij en faciliteren van initiatieven in de samenleving in plaats van het zelf als gemeente initiatieven nemen en uitvoeren.”

Om deze ambitie ten uitvoer te brengen is een organisatiebrede cultuuromslag nodig, waar raad, college, ambtenaren, burgers en professionals (zorgaanbieders, maatschappelijke organisaties en bedrijfsleven) bij betrokken moeten worden. De eerste stappen in deze transformatie/kanteling worden inmiddels geoperationaliseerd binnen de drie transitie in het sociaal domein. Om hieraan een vervolg te geven zoals in het coalitieakkoord genoemd ‘in de breedte van de gemeentelijke taken’, is een proces op gang gebracht, waarbij de eerder genoemde stakeholders betrokken zijn en worden.

De periode 2015/2016 zal vooral in het teken staan van richten en inrichten. Met richten wordt in dit verband verstaan het met raad en college bepalen van de uitgangspunten en contouren. Dit is nodig om alle stakeholders duidelijk te maken binnen welke kaders gehandeld kan en mag worden. Hierbij is ook de bezuinigingstaakstelling een onderdeel van het financiële kader.

Vervolgens kan een uitwerking van het inrichten plaatsvinden. Hierbij moet worden gedacht aan de uitwerking van modellen, instrumenten en werkwijzen.

Realiseren bezuinigingsplan van 2015–2018

Het bezuinigingsplan voor de jaren 2015–2018 is een onderdeel van de vastgestelde Programmabegroting 2015–2018. Dit plan omvat de volgende oplopende reeks aan te realiseren bezuinigingen:

		<u>beleidsinhoudelijk</u>	<u>samenw/bedrijfsv.</u>	<u>totaal</u>
• 2015	€	402.000	–	402.000
• 2016	€	545.000	100.000	645.000
• 2017	€	805.000	500.000	1.305.000
• 2018	€	1.000.000	1.000.000	2.000.000

Uit de monitoring van het bezuinigingsplan blijkt dat de beleidsinhoudelijke taakstelling voor het jaar 2015 al voor ruim 90% daarvan gemarkeerd is als ‘gerealiseerd’ of ‘realiseerbaar’.

Om de taakstellingen voor de jaren daarna waar te kunnen maken staat het jaar 2015 vooral in het teken van uitwerkingsplannen. Dit geldt bij de beleidsinhoudelijke taakstelling vooral voor het deel dat gekoppeld is aan de kantelingsgedachte (o.a. burgerparticipatie/initiatief) in relatie tot de toekomstige uitvoeringskosten voor taken rond het sociaal domein.

Het geldt eveneens voor de volledige taakstelling op de samenwerking/bedrijfsvoering omdat in 2015 de eerste plannen, en een eerste meerjarenbegroting, voor de werkmaatschappij worden opgesteld en in relatie daarmee het bezuinigingsdeel voor de bedrijfsvoering binnen de dragende organisatie.

In de jaarlijkse bestuursrapportages zal de komende jaren aandacht worden besteed aan de mate van voortgang in de feitelijke realisatie van deze taakstellingen.

Ruimte voor nieuw beleid

Het is al een aantal jaren een vast gegeven dat er in het kader van het meerjarig financieel perspectief van gemeenten weinig ruimte is te vinden voor nieuw structureel beleid. Daarom geldt ook voor de huidige bestuursperiode weer dat wij ons terughoudend opstellen.

Er is altijd ruimte om keuzes te maken over de omvang van gewenste ruimte voor nieuw beleid en voor de manier waarop die gezocht kan worden. Ook in deze perspectiefnota wordt in bijlage 1 aangegeven voor welke ruimtevragende beleidsontwikkelingen dekking gezocht moet worden en wat dat betekent voor het financiële meerjarenperspectief.

Aanvullend hierop brengen wij een (mogelijk) dilemma voor de eerstvolgende jaren onder uw aandacht. Dit betreft het onderwerp 'Ruimte voor nieuw beleid in relatie tot kanteling' dat wij in bijlage 1 hebben toegevoegd onder nummer 11.3 (blz. 37).

2. Ontwikkelingen en gevolgen voor onze meerjarenbegroting

2.1. Startsituatie (inclusief financiële ontwikkelingen tot en met mei 2015)

De startsituatie van het financiële meerjarenplaatje voor de perspectiefnota begint bij de cijfermatige meerjarenreeks voor de jaren 2016 t/m 2019 zoals die geldt op basis van de programmabegroting zoals door de raad vastgesteld in november 2014. Deze reeks wordt nu aangevuld met het jaar 2019. De reeks is in grote lijn stabiel met een tekort van rond 0,5 miljoen euro per jaar, met alleen voor het jaar 2017 een iets hoger tekort (bijna 0,7 miljoen). Deze cijfers zijn gebaseerd op de concreet voorgenomen uitgaven en de te verwachten inkomsten uit vastgesteld beleid, en de in besluitvorming vastgestelde uitgangspunten (gemeentelijk en landelijk).

Het vorig jaar bij de begrotingsbehandeling vastgestelde bezuinigingsplan voor de jaren 2015–2018 (oplopend naar 2 miljoen structureel) is in deze cijfers verwerkt. Dit houdt in dat die bezuinigingsmaatregelen gerealiseerd moeten worden om de aangegeven saldi te kunnen realiseren.

Als vervolg op de startreeks zijn ook de sinds november 2014 genomen raadsbesluiten van belang voor zover die gevolgen hebben voor de meerjarenbegroting. Dat betreft de raadsbesluiten over de jaarrekening 2014 en de eerste bestuursrapportage 2015, beiden geagendeerd voor de raad van mei 2015.

Tussen het moment van de jaarlijkse opstelling van deze perspectiefnota in het voorjaar en de vaststelling van de programmabegroting in november, wordt nog gewerkt aan het zo actueel mogelijk maken van de raming van lasten en baten per product. Daar zullen nog mutaties uit voortvloeien. Die mutaties zullen wij, voor zover relevant, apart toelichten in de programmabegroting die wij u in november aanbieden.

Deze mutaties zullen onder andere betrekking hebben op de inkomstenkant voor onze begroting die moet worden afgestemd op de informatie uit de meicirculaire van het ministerie van Binnenlandse Zaken. Hierover melden wij meer in paragraaf 2.4.

In de tabel hierna is aangegeven hoe de startsituatie er uitziet op basis van de raadsbesluiten tot en met mei 2015. Daarmee wordt ook rekening gehouden met de meerjarige effecten van de raadsbesluiten over de jaarrekening 2014 en de eerste bestuursrapportage 2015.

(zie ook bijlage 2b).

“–“ is nadelig, (+) is voordelig

Startsituatie en effect raadsbesluiten (x 1.000)	2016	2017	2018	2019
Startsituatie	-487 N	-677 N	-487 N	-518 N
Saldo begrotingsbehandeling (nov'14)				
Saldo ontwikkelingen raadsbesluiten *1) t/m april 2015 (bijlage 2.b)	-65 N	-11 N	-36 N	-27 N

2.2. Actualisatie economische ontwikkelingen voor de gemeentebegroting

Elk jaar is de inhoud van de meicirculaire van het Ministerie van Binnenlandse Zaken van cruciaal belang voor de inkomstenkant van de gemeentebegroting omdat daarin de financiële kaders worden geschetst die gaan gelden voor de nieuwe begrotingsjaren.

Vorig jaar kon de inhoud van de meicirculaire in de perspectiefnota worden verwerkt omdat de raadsbehandeling een maand later dan gebruikelijk plaatsvond vanwege het verkiezingsjaar. Dit jaar is dat niet mogelijk omdat met een publicatie van eind mei/begin juni, deze circulaire onmogelijk kan worden verwerkt in een perspectiefnota die op 21 mei aan de raad wordt aangeboden voor bespreking in de tweede week van juni.

Dat betekent dat er een ‘slag om de arm’ nodig is voor de meest actuele ontwikkelingen.

Op basis van publicaties en ervaringen uit voorgaande jaren weten we echter al wel dat:

- er is aangekondigd dat de tweede fase van de herverdeling van het gemeentefonds voor onze gemeente een voordelige ontwikkeling laat zien (status voorlopig);
- dat deze een tegengesteld effect heeft op ons aandeel in de kosten van de veiligheidsregio vanwege de directe koppeling aan verdeelmaatstaven uit het gemeentefonds;
- dat er dit jaar geen sprake is van nieuwe of aanvullende, ingrijpende bezuinigingsmaatregelen van het rijk;
- de mate waarin het landelijke, voorzichtig economisch herstel effect al doorwerkt in de inkomsten vanuit het gemeentefonds, nog erg onduidelijk is;
- dat voor de inkomsten via het gemeentefonds een koppeling aan de rijksuitgaven geldt volgens het ‘samen trap op- en samen trap af-’ principe;
- dat door dit principe de autonome ontwikkeling van prijzen/indexen en aantallen voor het gemeentefonds lastig voorspelbaar is en daardoor een marge voor bijstelling kent die al snel uiteen kan lopen van enkele tonnen voordelig tot enkele tonnen nadelig.

Al met al is dit voor ons een reden om in deze nota alleen rekening te houden met gepubliceerde informatie. Dat betekent dat wij alleen het voorlopige herverdeeleffect van het gemeentefonds meenemen in onze berekening, met de daarbij horende tegengestelde beweging voor onze bijdrage in de veiligheidsregio. Dit wordt toegelicht in bijlage 2c.

In onderstaande tabel staat het per saldo voordelige effect uit de benoemde ontwikkelingen die we al wel meenemen in deze nota. (zie ook bijlage 2.c).

“-“ is nadelig, (+) is voordelig

Inkomsten gemeentefonds (x 1.000)	2016	2017	2018	2019
Ontwikkeling gemeentefonds (bijlage 2.c)	420 V	346 V	270 V	270 V

2.3. Ontwikkelingen in eigen beleid

Ontwikkelingen in aanvaard beleid (autonoom)

Er doen zich altijd autonome ontwikkelingen voor binnen het bestaande en aanvaarde beleid. De term autonoom geeft aan dat het hierbij gaat om ontwikkelingen in aantallen of prijzen. Dit type ontwikkelingen valt in de categorie onontkoombaar en wordt in de jaarlijkse perspectiefnota in samengevatte vorm vermeld en cijfermatig verwerkt. De reguliere ontwikkeling in aantallen en indexen maakt al onderdeel uit van het begrotingsproces. Daarom worden in deze perspectiefnota alleen autonome ontwikkelingen gemeld die niet binnen de in het proces ingebouwde kaders vallen.

De betreffende onderwerpen zijn opgenomen in bijlage 2.d.

Inhoudelijke ontwikkelingen in het beleid

Alle beleidsmatige ontwikkelingen in het eigen beleid zijn gerubriceerd per programma met een korte toelichting op de inhoud, terug te vinden in bijlage 1 van deze nota. Daarnaast zijn de onderwerpen in tabelvorm opgenomen in bijlage 2.e.

Zoals elk jaar zijn er ook dit jaar weer meer ruimtevragende dan ruimtebiedende onderwerpen. Dit is een logisch gevolg van het feit dat ruimtebiedende opties en ontwikkelingen worden gebruikt voor periodiek noodzakelijke bezuinigingsrondes.

Voor deze perspectiefnota kiezen wij opnieuw voor een terughoudende en uiterst kritische beoordeling van ruimtevragende ontwikkelingen. Dit vanwege de nog immer aanhoudende druk op de gemeentelijke begroting en vanuit de stellige overtuiging dat de gemakkelijkste bezuiniging is te vinden in het niet aangaan van nieuwe verplichtingen.

Dit laat onverlet dat er ook voor het begrotingsjaar 2016 e.v. sprake is van ruimtevragende ontwikkelingen.

Net als in voorgaande jaren hebben wij deze ontwikkelingen ingedeeld naar hun aard: onontkoombaar, noodzakelijk of wenselijk. Onontkoombaar staat dan voor “direct voortvloeiend uit (wettelijk) voorschrift” (verplichtend). Noodzakelijk staat voor “voortvloeiend uit bestuursafspraken en/of eerder ingezet beleid” (terugkomen op bestuursafpraak zou nog wel kunnen). Wenselijk staat voor “nieuw gewenst beleid” (zonder eerdere toezeggingen of bestuursafspraken).

In die gevallen waar sprake is van een zelf te bepalen ambitieniveau, kiezen wij er zoveel mogelijk voor om uitzetting van kosten te beperken. Bij de vervolgitwerking door de organisatie en bij bespreking met betrokken partijen (ambtelijk en bestuurlijk) is dan op voorhand duidelijk wat van de gemeente kan worden verwacht. Er wordt eerst gekeken naar mogelijkheden binnen de al beschikbare middelen. Bij die onderwerpen waar dit van toepassing is hebben wij dit in de toelichting per onderwerp aangegeven als neutraal.

Voorts is er altijd sprake van ontwikkelingen die relevant genoeg zijn om deze als aparte onderwerpen op te nemen in deze nota, maar waarvoor nog geen bedragen (biedend of vragend) zijn aan te geven. In die gevallen staat PM vermeld om daarmee aan te geven dat er rekening gehouden moet worden met nog te bepalen incidentele of structurele lasten.

Soms kan bij de behandeling van de programmabegroting in november al invulling aan een dergelijke PM-post worden gegeven en soms zal dat later nog plaats moeten vinden. Het is van belang om rekening te houden met het gegeven dat, zolang er sprake is van een PM-post, er nog geen middelen zijn of worden gereserveerd en dat daar dan ook nog geen dekking voor is gevonden.

De informatie over afzonderlijke onderwerpen is, gerangschikt per programma, opgenomen in bijlage 1 en in cijfermatige vorm (tabel) in bijlage 2.e.

Weerstand en risicobeheersing (specifieke aandacht gevraagd van de raad)

In de loop van 2014 hebben wij aan de raad toegezegd dat wij aandacht zouden besteden aan de betekenis van de ontwikkelingen rond decentralisaties voor ons beleid met betrekking tot weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Bij de behandeling van de Notitie Reserves en Voorzieningenbeleid in maart is hierover afgesproken dat dit onderwerp betrokken zou worden bij de perspectiefnota.

Dit onderwerp hebben wij in deze nota opgenomen in bijlage 1 onder P11.2 Weerstand en risicobeheersing. Wij leggen de daarin uitgewerkte actualisatie van het beleid aan de raad voor, net als de gehele perspectiefnota, ter opiniërende bespreking.

Vanwege de expliciete vraag van de raad en vanwege het belang van dit beleid nemen wij dit onderwerp als een apart punt op in de voorstellen aan de raad onder hoofdstuk 3.2.

Niet gehonoreerde onderwerpen

Onderwerpen welke wel in de voorbereiding van deze perspectiefnota aan de orde zijn geweest maar waarvoor wij concludeerden dat er op dit moment geen ruimte voor kan worden vrijgemaakt benoemen wij als 'niet gehonoreerde onderwerpen'.

Door de terughoudende opstelling bij het opvoeren van onderwerpen is er dit jaar geen sprake van een dergelijk niet gehonoreerd onderwerp.

Samengevat

De ontwikkeling in eigen beleid en nieuw beleid als hierboven benoemd, en uitgewerkt in bijlage 1, zijn hieronder in tabelvorm samengevat.

“-“ is nadelig, (+) is voordelig

Ontwikkelingen eigen beleid (x 1.000)	2016	2017	2018	2019
Aanvaard beleid bijlage 2.d (autonome ontwikkelingen)	+165 V	-10 N	-10 N	-10 N
Beleidsontwikkeling bijlage 2.f (uit bestaand en nieuw beleid)	-194 N	-333 N	-359 N	-354 N

2.4. Ontwikkelingen per saldo

Het geheel van de ontwikkelingen uit de paragrafen 2.1 tot en met 2.3 vormt het totaal van ons financieel meerjarenperspectief. Het combineren van de verschillende ontwikkelingen rond te verwachten lasten en baten leidt tot een nieuwe saldoreeks van de meerjarenbegroting. De totale verkenning van de beleidsontwikkelingen is samengevat in onderstaande tabel.

Totaal verwachte ontwikkelingen (saldi meerjarenperspectief)

“-“ is nadelig, (+) is voordelig

Ontwikkelingen hoofdstuk 2 (x 1.000)	2016	2017	2018	2019
Startsituatie				
Saldo begrotingsbehandeling (nov'14)	-487 N	-677 N	-487 N	-518 N
Saldo ontwikkelingen raadsbesluiten *1) t/m april 2015 (bijlage 2.b)	-65 N	-11 N	-36 N	-27 N
Ontwikkeling gemeentefonds (bijlage 2.c)	420 V	346 V	270 V	270 V
Autonome ontwikkeling (bijlage 2.d)	165 V	-10 N	-10 N	-10 N
Ontwikkeling eigen beleid (bijlage 2.e)	-194 N	-333 N	-359 N	-354 N
Totaal ontwikkelrichting saldi	-161 N	-685 N	-622 N	-639 N

*1) t/m raadsbijeenkomst 21 mei 2015 – bij instemming collegevoorstellen

Hoe nu verder?

Het financieel meerjarenperspectief zoals dat in de tabel hiervoor staat weergegeven ziet er niet gunstig uit. Vooral het structurele beeld voor de jaren 2017 en volgende baart ons zorgen.

Het doel van de vorig jaar gemaakte afspraken over het bezuinigingspakket 2015–2018 was gericht op een uiteindelijke bezuiniging van twee miljoen per jaar vanaf 2018. Al bij de vaststelling van de begroting in november vorig jaar, bleek dat er desondanks een tekort in de vastgestelde meerjarenbegroting bleef staan van circa 0,5 miljoen.

Wanneer de ontwikkelingen als geschetst in deze perspectiefnota werkelijkheid worden dan is het duidelijk dat een nieuwe bezuinigingsronde onontkoombaar is.

We hebben echter te maken met een aantal onzekere factoren die in deze nota (nog) niet op harde euro's gewaardeerd kunnen worden:

- Sociaal domein / decentralisaties;
Er zijn nog niet voldoende betrouwbare ervaringscijfers over het lopende budgetjaar beschikbaar om een reële inschatting te kunnen maken van de te verwachten kosten en baten in 2015 en de volgende jaren.
- Herverdeling gemeentefonds;
De in deze nota opgenomen cijfers zijn nog niet definitief. Vanuit de VNG en (nadeel-)gemeenten is oppositie tegen de voorgestelde uitwerking. Ook andere (advies-)organen brengen afwijkende voorstellen in.
- De effecten van landelijk economisch herstel, en de doorwerking daarvan voor de gemeentelijke inkomsten via het gemeentefonds zijn nog niet duidelijk. Een en ander wordt duidelijker na het verschijnen van de meicirculaire 2015.
- Landelijk wordt gewerkt aan wijziging van het belastinggebied van de gemeenten. Dit in relatie tot de toegenomen taakgebieden door de decentralisaties. Wat een en ander concreet kan gaan betekenen voor gemeentelijke beleidskeuzes is nog niet duidelijk.

Voorlopig saldo 2016

In de begrotingsvoorbereiding blijft op dit moment, op basis van deze perspectiefnota, voor het jaar 2016 nog een negatief saldo staan van circa € 161.000 (N).

De factoren als hiervoor aangegeven en de ervaring van voorgaande jaren leren ons dat er tussen het moment van bespreken van de perspectiefnota en het moment van vaststellen van de begroting nog veel zaken veranderen.

Op basis van de financiële ontwikkelrichting van de meerjarige saldi en de hiervoor aangegeven onzekere factoren komen wij tot een aantal conclusies en een opvatting over de vervolgaanpak zoals wij die verwoorden in hoofdstuk 3.

3. Conclusies en besluitvorming

3.1. Algemeen beeld ontwikkelrichting meerjarenbegroting

Uit het voorlopige saldo voor 2016 (hoofdstuk 2.4) kunnen wij nog niet de conclusie trekken dat het komen tot een sluitende begroting voor het jaar 2016 wel gaat lukken. Daarvoor is het op dit moment te vroeg. Het zou op dit moment ook te voorbarig zijn om al aanvullende maatregelen voor te stellen voor het sluitend maken van de begroting voor het jaar 2016. Daarvoor willen wij de komende maanden gebruiken in relatie tot het te verwachten voortschrijdend inzicht in diverse ontwikkelingen.

Wij constateren verder:

- dat de onzekere factoren als benoemd in hoofdstuk 2.4 een aanzienlijke invloed kunnen hebben op de te verwachten omvang van toekomstige begrotingstekorten;
- dat de vorig jaar vastgestelde bezuinigingsplannen voor de periode 2015–2018 niet voldoende omvang hebben om tot een sluitende begroting te kunnen komen vanaf 2018;
- dat dit betekent dat uiterlijk volgend jaar een aanvullend pakket aan maatregelen nodig zal zijn om de met de raad afgesproken sluitende meerjarenbegroting te kunnen realiseren;
- dat bij een dergelijk aanvullend bezuinigingspakket –in het licht van nog te realiseren taakstellingen voor 2017/2018– niet nogmaals verwacht kan, en mag, worden dat een substantieel deel daarvan te realiseren zal zijn in de sfeer van bedrijfsvoering en/of samenwerking;
- dat aanvullende maatregelen dan ook gezocht moeten worden in beleidsinhoudelijke keuzes voor het uit te voeren pakket aan taken en diensten;

Wij gaan er voorlopig van uit dat er –indien nodig– gebruik gemaakt kan worden van inzet van een deel van de Algemene Reserve, maximaal voor één of twee jaren, voor het afdekken van begrotingstekorten zolang dat wordt gekoppeld aan maatregelen om te komen tot een structureel sluitende meerjarenbegroting.

Als voorbereiding voor de in november vast te stellen nieuwe programmabegroting:

- willen wij eerst meer informatie beschikbaar hebben over zaken als de uitkomst van de meicirculaire, de ontwikkelingen rond herverdeling gemeentefonds, de eerste financiële rapportages over de nieuwe taken uit de decentralisaties;
- willen wij nu nog geen aanvullende maatregelen voorbereiden maar hiermee wachten tot in de loop van 2016;
- zetten wij maximaal in op het komen tot een sluitende begroting voor het jaar 2016, waarbij alleen in uiterste noodzaak een inzet vanuit de algemene reserve wordt gebruikt.

3.2. Voorstellen aan de raad

Gelet op de in deze perspectiefnota geschetste ontwikkelingen stellen wij u voor om:

1. kennis te nemen van de ontwikkelingen in beleid zoals opgenomen in deze Perspectiefnota 2016 –2019, de te verwachten financiële gevolgen uit de aangegeven ontwikkelingen voor de meerjarenbegroting en het voorlopig verwachte meerjarig financieel perspectief;
2. kennis te nemen van onze constatering en het voorlopige plan ter voorbereiding op de in november vast te stellen Programmabegroting 2016–2019 als verwoord in hoofdstuk 3.1;
3. specifiek aandacht te besteden aan het opiniërend bespreken van het onderwerp ‘Toegenomen risico’s en de beheersing daarvan’ zoals dat is opgenomen in bijlage 1 onder paragraaf 3.1 (blz. 38).

Burgum, 19 mei 2015

Burgemeester en wethouders
van Tytsjerksteradiel

BIJLAGEN

Bijlage 1   Ontwikkelingen in het beleid per programma

Bijlage 2   Samenvatting

Bijlage 3   Status bedragen in bestuurlijke notities en voorstellen

Bijlage 1 Ontwikkelingen in het beleid per programma

Vooraf: Status A, B of C voor genoemde bedragen.

Vanwege het belang van een goede begrotingssystematiek kiezen wij er voor om de al een aantal jaren toegepaste systematiek met een statusaanduiding van de in de perspectiefnota opgenomen bedragen (A, B of C) te handhaven.

Voor een toelichting op de betekenis van de toegekende status verwijzen wij naar bijlage 3.

Programma 1 Algemeen bestuur

Prg 1.1 Leeuwarden–Tytsjerksteradiel Culturele Hoofdstad 2018.

De raad heeft ingestemd met het plan van aanpak Leeuwarden–Tytsjerksteradiel Culturele Hoofdstad 2018. Daarin is afgesproken dat de gemeente hierbij faciliterend, verbindend en inspirerend wil werken. Om deze rol goed te kunnen vervullen wordt nu een budget gevraagd. Het budget is bedoeld voor het aanjagen en het stimuleren van initiatieven uit de samenleving en het organiseren van netwerk/inspiratie bijeenkomsten. Het verstrekken van subsidie vindt plaats op basis van criteria waaraan voldaan moet worden. Concrete invulling van deze criteria zal nog plaatsvinden. Dit gebeurt ook in overleg met de andere ANNO-gemeenten. In de periode oktober 2014 tot en met april 2015 zijn er 6 verzoeken geweest om subsidie. Als uitgangspunt voor de ingeschatte budgetbehoefte gaan we uit van een bedrag van maximaal € 100.000 voor de periode 2015 t/m 2018. Dit is gebaseerd op een uitgangspunt van circa één euro per inwoner voor de jaren 2016 tot en met 2018 en voor het lopende budgetjaar 2015 van een behoefte van circa € 4.000.

Om onze meerjarenbegroting 2016–2019 zo weinig mogelijk te belasten, stellen wij voor om bij de tweede bestuursrapportage voor het lopende jaar (2015) een bedrag van € 100.000 in een bestemmingsreserve “bijdragen projecten Culturele Hoofdstad 2018” te storten, die wij daarmee ten laste brengen van het begrotings- c.q. jaarrekeningresultaat van 2015.

Wanneer het begrotingssaldo 2015 bij de tweede bestuursrapportage onvoldoende dekking biedt voor deze werkwijze, kan het aanvullend benodigde budget als aanvulling tot € 100.000 bij de begrotingsvoorstellen worden meegenomen in november.

Subsidies worden naar aanleiding van ingediende verzoeken rechtmatig en doelmatig verstrekt en resterende budgetten vloeien aan het einde van 2018 terug naar de Algemene Reserve.

samengevat	wenselijk, vragend, incidenteel voor drie jaren komt terug in raad bij tweede rapportage 2015 (en/of begroting)
financieel	Nadelig, via besluitvorming raad bij tweede bestuursrapportage 2015 en eventueel bij vaststelling van de begroting 2016. (in totaal maximaal € 100.000 voor de gehele periode) status A

Prg 1.2 Evaluatie functioneren raad

De raad wil graag het eigen functioneren weer eens tegen het licht houden. Deze wens wordt gevoed door interne ontwikkelingen (nieuwe raad, nieuwe opvattingen) en door externe ontwikkelingen (overheidsparticipatie, netwerksamenleving).

Gezien ontwikkelingen als burger-/overheidsparticipatie en kanteling acht de raad deze herbezinning op het eigen functioneren noodzakelijk.

samengevat	Noodzakelijk, vragend, eenmalig
financieel	nadelig, € 7.500 in 2016 status A

Prg 1.3 Projecten ANNO II

Er wordt toegewerkt naar een tweede fase voor ANNO (ANNO II) die vanaf 2016 gaat lopen. De opzet zal zo zijn dat er in het kader van ANNO II alleen projecten in aanmerking zullen komen waarvan de gemeentelijke cofinanciering is geregeld, voor zover het gemeentelijke projecten zijn. Op dit moment is nog niet duidelijk hoe ANNO II er uit zal komen te zien. Er schuiven in ieder geval vanuit ANNO I projecten door. Voor de doorgeschoven projecten van Tytsjerksteradiel is de dekking geregeld. Het kan zijn dat er zich in de loop van de periode van ANNO II (2016–2020) door Tytsjerksteradiel gewenste projecten zullen aandienen die, nu nog niet geregelde cofinanciering van de gemeente, vragen. Daarvoor zal dan financiële ruimte moeten zijn.

De planning voor ANNO II is, dat de Agenda begin oktober 2015 wordt vastgesteld door de betrokken colleges van B&W en in november 2015 ter vaststelling in de gemeenteraden en in december 2015 ter vaststelling in Provinciale Staten komt.

Wanneer zich tussen nu en begin oktober nog zulke projecten aandienen dan zullen wij bij de begrotingsbehandeling in november, daarvoor de eventueel benodigde eigen inbreng aan uw raad voorleggen.

samengevat	Wenselijk, vragend, incidenteel
financieel	PM status -

Programma 2 Openbare Orde en Veiligheid

Prg 2.1 Veiligheidsregio: ontwikkelingen in concept begroting

Door de vaststelling van het Financieel Kader van 2016–2019 door het AB van de veiligheidsregio (19 maart jl.) is er, door o.a. de daarin genoemde indexering van het materieel, indexering van het loon (nieuwe CAO) en extra inzet bij de GGD (sommige beschermings-taken zitten onder het landelijke gemiddelde en moeten worden opgehoogd), een extra uitzetting in de begroting van de Veiligheidsregio Fryslân (VRF). Dit heeft ook consequenties voor onze begroting. Het college zal voor de definitieve vaststelling van de VRF begroting begin juli nog wel een zienswijze indienen waarbij de VRF verzocht wordt om met alternatieve oplossingen te komen om grote uitzettingen in de meerjarenbegroting zoveel mogelijk te voorkomen.

De cijfers uit de conceptbegroting van VRF zijn afgezet tegen de in onze vastgestelde meerjarenbegroting opgenomen budgetten.

Ontleend aan de concept begroting VRF:

Aandeel voor onze gemeente: bijdragen OGZ, JGZ, crisisbeheersing, brandweer:
(bedragen VRF zijn gecorrigeerd vanwege andere begrotingssystematiek indexering, voor de meerjarenraming)

	<u>2016</u>	<u>2017</u>	<u>2018</u>	<u>2019</u>
	(bedragen x 1.000)			
Berekend aandeel :	2.314	2.373	2.433	2.458
correctie indexering		-34	-68	-102
Budgetten in begroting	<u>2.211</u>	<u>2.218</u>	<u>2.225</u>	<u>2.225</u>
Verschillen (nadelig)	103 (N)	121 (N)	140 (N)	131 (N)

samengevat	Onontkoombaar, vragend, structureel				
financieel	nadelig	2016	2017	2018	2019 e.v.
		€ 103.000	121.000	140.000	131.000
	status A				

Programma 3 Infrastructuur

Prg 3.1 Alternatieve onkruidbestrijding op de verhardingen

Er is een landelijk verbod op de toepassing van chemische onkruidbestrijding aanstaande. Hoewel de ingangsdatum van november 2015 verschoven is naar 2016, is het te verwachten dat het verbod nu daadwerkelijk per 2016 ingaat. Tot op heden bestrijden wij het onkruid op de verhardingen door één keer per jaar selectief te spuiten en incidenteel te borstelen. Dit met uitzondering van het grondwaterbeschermingsgebied. Daar hebben we de afgelopen jaren één keer per jaar gebrand. Dit met een matig resultaat. De meerkosten hiervan zijn gedekt binnen het vGRP (verbreed Gemeentelijk RioleringsPlan). Alternatieve onkruidbestrijding is vele malen duurder dan chemische onkruidbestrijding. Dit omdat de frequentie hoger is en omdat de kosten per ronde duurder zijn. Daarom kunnen wij dit niet opvangen binnen de bestaande budgetten.

In 2012 werden in de Perspectiefnota 2013–2016 al middelen voor dit onderwerp toegekend. De claim van toen ad € 36.000, was gebaseerd op toen beschikbare gegevens, een lager kwaliteitsniveau dan “Basis” en het rapport ‘Kosten onkruidbeheer op verhardingen’ van PRI Wageningen, januari 2012.

De nu geactualiseerde kostenraming is gebaseerd op het kwaliteitsniveau zoals dat is vastgesteld in de raad van 20 februari 2014 (Beeldkwaliteitsplan ‘Behear yn Byld, 2014–2018).

De totale kosten worden nu geraamd op € 120.000 waarvan € 20.000 wordt gedekt binnen het vGRP en € 36.000 uit het al eerder beschikbaar gestelde budget.

samengevat	Onontkoombaar, vragend, structureel
financieel	Nadelig € 64.000 p/jr vanaf 2016 status A

Programma 4 Economische Zaken

– geen onderwerpen –

Programma 5 Onderwijs

Prg 5.1 Ontwikkeling omgeving bernekampus

Op dit moment wordt in Burgum hard gewerkt aan de verbouw van 'it Partoer' en de renovatie van het zwembad. Ook de buitenruimte, zoals de schoolpleinen en de ruimte rond het zwembad, zal opnieuw worden ingericht. Daarnaast wordt gewerkt aan de plannen voor de verbouw van Kiehool, in verband met de overname van het ouderenwerk van Kearn door stichting Kiehool. Voor de buitenruimte daar is met name het realiseren van voldoende parkeermogelijkheden een uitdagende opgave. Door al deze werkzaamheden in eenzelfde gebied, is de idee ontstaan om samen met alle betrokkenen het gebied te herinrichten tot één openbaar (beweeg) gebied. Een eerste ontwerp is inmiddels gemaakt. Door zoveel mogelijk van werk-met-werk uit te gaan, bestaande budgetten te koppelen en aanvullende fondsen / subsidies te werven, is de doelstelling de herinrichting te realiseren zonder een beroep te doen op aanvullende gemeentelijke middelen. Het is op dit moment echter niet uit te sluiten dat dit alsnog nodig zal blijken te zijn. Wij komen in dat geval in de loop van het jaar met een uitgewerkt voorstel terug.

samengevat	Wenselijk, neutraal
financieel	neutraal status -

Prg 5.2 Onderwijshuisvesting

In het kader van het Integraal Huisvestingsplan (IHP) is er dit jaar een aanvraag ontvangen van het PCBO Tytsjerksteradiel. De aanvraag bestaat uit vijf delen. Deel 1 betreft een aanvraag in verband met de fusie van de Wyngert met de Master de Vriesskoalle in Sumar. De andere vier delen betreffen vermeende constructiefouten (in het verleden niet goed uitgevoerde reparaties aan bestaande schoolgebouwen). Voor vrijwel alle aanvragen is geen bedrag aangegeven, alleen pm. Momenteel wordt beoordeeld of de aanvragen überhaupt ten laste van de gemeente behoren te komen. De eerste inschatting hiervan is dat dit niet het geval is. Maar het kan zijn dat er in 2016 toch kosten voor onderwijshuisvesting voor rekening van de gemeente komen. Een bedrag valt nu nog niet aan te geven.

samengevat	n.v.t.
financieel	n.v.t.

Programma 6 Welzijn

Prg 6.1 Ontwikkelingen AZC Burgum

Het COA wil het aantal bewoners van het AZC Burgum uitbreiden van 450 naar 600 personen en de huisvesting verduurzamen in eigendom. Het college heeft de intentieverklaring getekend en werkt mee aan de verkoop van de grond. De geplande vervangende nieuwbouw en uitbreiding van accommodaties zorgt voor een beduidend betere huisvesting van de asielzoekers, en is van grote economische betekenis. Hiermee behoort het AZC in Burgum dan tot de zogenaamde kerngroep van de AZC's in Nederland.

De gemeente en het COA zijn bezig om de stedenbouwkundige visie op de locatie en de omgeving goed vorm te geven. De financiële gevolgen kunnen dan ook beter inzichtelijk worden gemaakt.

Ontwikkelingen die spelen en nader onderzoek vragen zijn onder meer: bestemming aanwezigheid AZC, verkoop van de grond, inrichting gebied, het deels bouwrijp maken, wel of niet gebruik van naastgelegen sportvelden, de infrastructuur, meer inwoners gemeente, inkomstenderving verhuur en gewijzigd risico-aspect in de risicoparagraaf.

In samenhang met elkaar worden deze onderwerpen bekeken en komen wij hierover nog integraal terug in de raad met de financiële gevolgen.

Op basis van een eerste voorlopige/indicatieve berekening van de aangegeven financiële gevolgen kunnen wij al wel een indicatie van het nadelige effect aangeven (status C).

samengevat	eerste indicatie : noodzakelijk, vragend, structureel komt nog terug in raad
financieel	nadelig: 2016 € 60.000, 2017 € 70.000, 2018 e.v. € 25.000 status C (zie bijlage 3 voor toelichting) Nb ook het tempo van optredende nadelen is afhankelijk van een nog vast te stellen tijdpad voor uitvoering en realisatie.

Prg 6.2 Omvormingsplan van peuterspeelzaal naar peuteropvang

Per 1 januari 2017 gelden dezelfde kwaliteitseisen voor peuterspeelzaalwerk en kinderopvang. Als gemeente zijn we wettelijk verplicht peuteropvang aan te bieden en deze gefaseerd in te voeren. Samen met Kinderwoud (en omliggende gemeenten) proberen we met ingang van 1 januari 2016 de harmonisatie in zijn totaliteit doorgevoerd te hebben. Twee belangrijke zaken gaan wijzigen:

- De peuterspeelzalen moeten op een groep van 16 peuters twee professionele (betaalde) leidsters plaatsen waardoor de kosten worden verhoogd;
- Tweeverdieners kunnen gebruik maken van de kinderopvangtoeslag van het rijk. Kinderen waarvan de ouders niet in aanmerking komen voor de toeslag van het rijk, zijn aangewezen op een bijdrage van de gemeente.

Financieel was vorig jaar bij de invulling van het bezuinigingsplan 2015–2018 al rekening gehouden met een voordelige ontwikkeling van € 20.000 per jaar vanaf 2017. Op grond van de geactualiseerde raming van de reël te verwachten kosten en een hieraan gerelateerde uitname uit het gemeentefonds, ontstaat nu ook voor het jaar 2016 nog een eenmalig voordeel.

samengevat	Noodzakelijk, biedend, eenmalig
financieel	€ 41.000 voordelig in 2016 status B

Prg 6.3 Ombudsfunctie / Second Opinion Sociaal Domein

Op basis van een door de raad ingediende motie wordt een voorstel voorbereid inzake Ombudsfunctie / Second Opinion Sociaal Domein. Zorgbelang Fryslân kan, gedurende een pilotperiode, voor de inwoners van de gemeente een tweede Keukentafelgesprek aanbieden. Dat kan als second opinion gelden voor de cliënt-gesprekken in de nieuwe verantwoordelijkheden in het sociaal domein. Deze pilot brengt geen extra kosten met zich mee (extra kosten Zorgbelang worden provinciaal gefinancierd).

Daarnaast zou Zorgbelang de faciliteit aan inwoners kunnen bieden van een 'Vertrouwenspersoon Zorg', die inwoners kan ondersteunen als gesprekspartner met zorgaanbieders en gemeente. Als de gemeente er voor kiest deze faciliteit te bieden, dan brengt Zorgbelang kosten in rekening bij de gemeente (indicatief circa € 15.000 per jaar).

samengevat	wenselijk, neutraal, tijdelijk (pilot) komt nog terug in raad (september of oktober 2015)
financieel	neutraal Status: -

Programma 7 Sport

Prg 7.1 Kunstgras Hurdegaryp

VV Hardegarijp heeft in 2011 als eerste club een haalbaarheidsonderzoek op verzoek van de raad aangeleverd. Dit onderzoek is door het college als C-stuk toegevoegd bij de PPN-behandeling in juni van 2012. In het onderzoek werden een aantal prognoses verondersteld vanuit de vereniging. Dit betrof vooral de groeipotentie van eigen leden. De raad heeft het advies van het college, om de club de kans te geven de groeioprognose eerst waar te maken en de beslissing uit te stellen naar september 2015, overgenomen. De groeioprognoses zijn niet uitgekomen. Wel is er per mei 2015 een toename van leden geconstateerd.

Vanuit de club is in toenemende mate aandacht voor de maatschappelijke rol en verantwoordelijkheden van de club in de vorm van een sociaal maatschappelijke proeftuin. Enkele voorbeelden uit deze proeftuin zijn de intensieve samenwerking met een combinatiefunctionaris om te komen tot gerichte projecten voor schoolkinderen en een pakket met extra voetbalactiviteiten voor diverse doelgroepen (jong en oud). Concrete voorbeelden zijn sportdagen voor groepen 3 t/m 8 van voetbal, tennis tot basketbal of spelvormen voor de kinderen vanuit de BSO.

Hierdoor komt de capaciteit van de velden meer onder druk te staan. De aanleg van één kunstgrasveld kan voor veel verlichting zorgen en een uitbreiding van maatschappelijke taken ondersteunen. Daarnaast maakt het Tjalling Koopmans college gebruik van de velden. De planning is nu dat er uitgebouwd wordt naar meerdere dagen per week op een seizoen basis.

De vereniging maakt afspraken met buurverenigingen over het medegebruik van het kunstgrasveld.

De prijzen van een kunstgrasveld zijn de laatste jaren beduidend lager geworden. Het aanleggen van één kunstgrasveld vraagt echter nog wel een structurele uitzetting in middelen van € 20.000 per jaar van de gemeente. De club wil graag de kunstmat op de plaats van het bestaande hoofdveld aanleggen. Daarmee kan de club zelf de investeringen als de geraamde extra kosten bij nieuwe aanleg (€ 30.000 tot € 50.000 extra in de randzaken van het aanleggen van een kunstgrasveld (verlichting, bestrating, sponsoring, hekwerk, et cetera)), inpassen in de bestaande vervangingen van de club zelf. Nieuwe aanschaf is niet direct nodig. De voetbalclub is bereid om een commitment aan te gaan waarin deze borg zal staan voor een extra structurele bijdrage in de kosten van € 2.700,- bovenop de huur van € 2.350,- Rekening houdend met dit commitment wordt de structurele behoefte dan € 17.300 (20.000 - 2.700).

samengevat	Wenselijk, vragend, structureel
financieel	Aanleg in 2016, uitzetting lasten € 17.300 p/jr vanaf 2017 status: B

Prg 7.2 Kunstgras Burgum

De voetbalverenigingen BCV en VV Bergum hebben op verzoek van de raad een rapport met motivatie en haalbaarheid van kunstgras in Burgum gemaakt. De prijzen van een kunstgrasveld zijn de laatste jaren beduidend lager geworden. Het aanleggen van één kunstgrasveld vraagt echter nog wel een structurele uitzetting in middelen van € 20.000 per jaar van de gemeente.

De clubs investeren daarbovenop zelf nog € 30.000 tot € 50.000 in de randzaken van het aanleggen van een kunstgrasveld (verlichting, bestrating, sponsoring, hekwerk, et cetera). De clubs motiveren hun verzoek door de problemen die ze ervaren in de te lage trainingsveldcapaciteit en zien hiermee kansen om hun toch al brede maatschappelijke functie voor de gemeente te vergroten. Het college wil als voorwaarde dat eventueel kunstgras ook door andere verenigingen gebruikt kan worden. Kunstgras kan inderdaad de problemen met de trainingsveldcapaciteit direct oplossen en de mogelijkheden om het sportcomplex te gebruiken voor meer maatschappelijke activiteiten en de ontwikkeling/toekomst van de clubs aanzienlijk verbeteren. De verenigingen noemen naast de maatschappelijk taak van het opvangen en begeleiden van jeugd onder meer; nog meer werkervaringsplekken aanbieden (Niemand aan de zijlijn), extra voetbalvormen (bijv. 60+, G-voetbal), buitenschoolse opvang, buurtsport, AZC, omliggende voetbalverenigingen. Overigens betreft het gemotiveerde verzoek van de clubs de aanleg van een kunstgrasveld en een kunstgras-oefenhoek (wedstrijdveld verlengd met oefenhoek). Bij deze combinatie komt de uitzetting van lasten neer op € 28.500.

Wij zien, met de clubs, het belang van een tegelijkertijd te realiseren oefenhoek in.

De verenigingen maken afspraken met buurverenigingen over het medegebruik van het kunstgrasveld.

De structurele bijdrage van de gemeente kan nog verlaagd worden door ontwikkelingen die spelen in het gebied rondom het sportcomplex. Dit vraagt echter nog nader onderzoek. Ontwikkelingen zijn de uitbreiding en verduurzaming van de AZC-locatie met mogelijk direct negatieve gevolgen voor de veldcapaciteit van het complex, het gebruiken van een sportveld voor de infrastructuur of uitbreiding ten behoeve van het bedrijventerrein Burgum West maar ook de methode van comakership (manier om taakstellend/ kostenverlagend te werken met één aannemer). Verder hebben de clubs aangegeven structureel een bijdrage in de kosten te willen doen bovenop de verhoogde huur voor kunstgras van € 2.400. Dit bedrag trekken we van de structurele meerkosten af.

Per saldo wordt de benodigde uitzetting van middelen dan € 26.100 (28500 - 2400).

samengevat	Wenselijk, vragend, structureel
financieel	Bij aanleg in 2016 uitzetting lasten € 26.100 p/jr vanaf 2017. status B

Prg 7.3 Sporthal De Westermar

Sporthal De Westermar is toe aan een grondige renovatie. De huidige staat van het gebouw is slecht. Hoewel de basisfunctie (wedstrijden) nog redelijk kan worden uitgevoerd zijn er in alle andere opzichten knelpunten.

Bouwkundige staat

Er is onderzoek gedaan naar de bouwkundige staat van het gebouw. Het gebouw heeft nog alle kenmerken van de jaren '70 bouw. Thermisch onderzoek wijst uit dat het gebouw zo slecht geïsoleerd is, dat veel van de warmte naar buiten lekt en niet in het gebouw blijft.

Muren en wanden zijn in een staat van verval. De infrastructuur is sterk verouderd en de gebruiksruidtes zijn sterk achterhaald.

De sporthal is gebouwd op een frame van staal, dat blijft nog jaren goed staan. De overige onderdelen als vloeren, plafonds, binnenwanden e.a. zijn in een sterk verouderde en slechte staat.

Gebruiksfunctie

De oorspronkelijk wedstrijdfunctie wordt nog maar deels goed ingevuld. Het schoolgebruik neemt sterk toe, maar daar is de zaal niet op gebouwd. De basisfuncties voor het onderwijs zijn marginaal aanwezig of ontbreken. Het werkklimaat is slecht door het ontbreken van een adequate scheiding tussen zaaldelen. Het akoestisch niveau is sterk onder de maat.

Financieel

Er is regulier onderhoudsbudget om onderhoud uit te voeren. Voor de komende jaren wordt dit onderhoud op € 300.000 geraamd. Dit is echter niet toereikend om de sporthal op het juiste niveau te krijgen. Een eerste onderzoek heeft uitgewezen dat er voorlopig/indicatief € 800.000 nodig is om de zaal op een redelijk sport- en werkniveau te krijgen (regulier onderhoud inbegrepen). Daarbij blijft het een oudere sporthal.

De oorspronkelijke investering/bouw van de sporthal is in 2017 (na 40 jaar) afgeschreven. Daarmee is nu het moment aangebroken voor voorbereiding van een besluit omtrent het renoveren/verbouwen van de sporthal of het volledig vervangen. Vanwege het beleidsmatige karakter van een dergelijk besluit is in de meerjarenbegroting niet op voorhand gereserveerd voor volledige vervanging of grondige renovatie.

Toekomst Westermar

De discussie rondom de toekomst van de Westermar moet gevoerd worden. Op dit moment worden er geen losse grote investeringen meer gedaan zonder duidelijkheid over de toekomst van het gebouw. De Westermar is echter geen op zichzelf staand object. Gelet op het toegenomen schoolgebruik, de ontwikkelingen in het gebied, de ontwikkelingen binnen de sportverenigingen, de onderzoeken naar scholen e.a. is het aan te bevelen om het gebouw mee te nemen in een integrale maatschappelijk vastgoeddiscussie.

De raad heeft eerder opdracht gegeven voor de vastgoeddiscussie. Op deze manier kan een eventuele aanpak of oplossing een integraal structureel karakter krijgen en wordt de 1 op 1 vervanging eerst losgelaten.

Begroting 2016–2019

Dat er middelen noodzakelijk zijn voor een structurele aanpak binnen de maatschappelijk vastgoeddiscussie is al wel duidelijk. We zetten in op besluitvorming over de te volgen aanpak in het voorjaar van 2016, op basis van in 2015 te starten voorbereiding van adviezen. Een en ander kan dan resulteren in een noodzakelijke extra investering in het jaar 2017, vooralsnog op basis van een indicatieve raming (status C) van € 500.000 (800.000 – 300.000).

samengevat	Noodzakelijk, vragend, structureel komt nog terug in raad
financieel	Bij aanvullende investering in 2017 (circa € 500.000) vanaf 2018 € 45.000 (N) structureel; status: C (zie bijlage 3 voor toelichting op deze status)

Programma 8   Werk en Bijstand

– geen onderwerpen –

Programma 9   Milieu

– geen onderwerpen –

Programma 10 Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting

Prg 10.1 Plattelandsprojecten en co-financiering

Noordoost Fryslân maakt zich sterk voor een nieuwe periode (2015–2020) ‘Plattelânsprojekten’. Voor deze periode ligt de focus op ‘Dorpen aan zet’. Dit tegen de achtergrond van demografische ontwikkelingen, veranderingen in het sociaal domein in combinatie met een terugtrekkende overheid die steeds meer van de burger verwacht. Met het Leaderprogramma willen we begeleiden, en waar mogelijk versnellen, van de beweging naar een samenleving waarin dorpen/gemeenschappen zelfredzaam worden.

De hoofddoelen zijn:

- het stimuleren van sociaal –ondernemerschap;
- het stimuleren van zelfsturing van dorpen;
- het versterken van de sociale cohesie.

Deze hoofdlijnen zijn vertaald in de volgende zes concrete en integrale actielijnen. Deze actielijnen zijn belangrijk voor steunaanvragen voor projecten uit de dorpsgemeenschappen:

1. training burgerinitiatief;
2. naar nieuwe verdienmodellen;
3. naar zelfvoorzienende dorpen;
4. naar lerende dorpen;
5. naar nieuwe ontmoetingsplekken;
6. naar zorg(en) voor elkaar.

Financieel

Voor de benodigde middelen bij cofinanciering willen we eerst gebruik maken van de nog beschikbare middelen van de reserve plattelandsvernieuwing, zoals ook al aangegeven bij de inhoudelijke toelichting op deze reserve bij de raadsbehandeling van de notitie Reserves en voorzieningen in de vergadering van maart jl.

In deze reserve is vanuit voorgaande jaren nog een budget van circa € 25.000 beschikbaar (jaarrekening 2014). Hiermee denken wij in elk geval een aantal jaren vooruit te kunnen en kan voor dit moment het vrij maken van nieuwe middelen achterwege blijven.

samengevat	Noodzakelijk, vragend, incidenteel
financieel	neutraal door inzet middelen uit reserve plattelandsvernieuwing vanaf 2016 status: A

Prg 10.2 Herinrichting Alde Feanen – 3e uitvoeringsmodule

De uitgangspunten / doelstellingen uit het Raamplan worden vertaald naar concrete inrichtingsmaatregelen per deelgebied. Deze maatregelen worden per deelgebied uitgevoerd in uitvoeringsmodules. De gemeente draagt bij in deze kosten. De 1e en 2e uitvoeringsmodule zijn reeds gerealiseerd.

De 1^e uitvoeringsmodule betrof de aanleg van het zogenaamde Natuureducatiebos. Deze module is voor 100 % gefinancierd door het Rijk en is om die reden niet apart aan de Raad voorgelegd.

De 2^e uitvoeringmodule betrof de herinrichting van een gebied boven Earnewâld (optimaliseren waterbeheersing, natuurontwikkeling en aanleg recreatieve voorzieningen). De gemeente heeft hier €376.000,- in bijgedragen.

De 3e uitvoeringsmodule van dit landinrichtingsproject behelst voor de gemeente een aantal belangrijke doelen:

- Het afronden van de vaarroute uit de 2e uitvoeringsmodule (noodzakelijk) en een eindinrichting van de Panhuyspoel.
- Daarnaast worden in deze module nog enkele percelen als natuur ingericht. De maatregelen zijn hierbij met name gericht op het ontwikkelen van natuurwaarden en het verbeteren van de waterbeheersing. Ook worden hierbij recreatieve voorzieningen aangelegd.

Het Raamplan is eerder in de raad geweest en is kaderstellend voor de verdere planvorming en de (financiële) rol daarin voor de gemeente.

De Provincie Fryslân is verantwoordelijk voor de uitvoering van de plannen. Naar verwachting zal de planvorming voor de 3e uitvoeringsmodule dit jaar worden afgerond. Dit in overleg met o.a. Wetterskip Fryslân, It Fryske Gea, De Marrekrite, Oosterhof Holman en de betrokken gemeenten. Er zal rekening moeten worden gehouden met een gemeentelijke bijdrage. Het is op dit moment lastig in te schatten wat de exacte gemeentelijke bijdrage zal zijn, omdat de planvorming nog niet is afgerond. Zeer binnenkort zal een projectgroep worden ingesteld om dit nader uit te werken. Mogelijk wordt de planvorming nog dit jaar afgerond, zodat wij nog bij de begrotingsbehandeling later dit jaar met een voorstel richting de raad kunnen komen en anders in de perspectiefnota van 2016. Wij zetten in op noodzakelijke/afrondende activiteiten/maatregelen.

samengevat	Noodzakelijk, PM / vragend, incidenteel komt nog terug in raad
financieel	PM status –

Prg 10.3 Ontmoetingsruimte Gytsjerk

Zoals bij de vorige PPN vermeld zijn dorpsbelangen Gytsjerk (samen met een initiatiefgroep) en de gemeente op zoek naar een geschikte en haalbare locatie voor een ontmoetingsruimte in Gytsjerk. Er zijn diverse varianten onderzocht, zowel in bestaande gebouwen als ook nieuwbouw nabij de ijsbaan. Het bleek lastig tot een haalbare variant te komen en begin 2015 is daarom het idee geopperd onderzoek te doen naar een combinatie met vervangende nieuwbouw van de accommodaties bij het zwembad. Zowel dorpsbelangen, de initiatiefgroep als het college vonden het zeer de moeite waard het idee verder uit te werken en daaraan wordt gevolg gegeven. De initiatiefgroep heeft met het oog op de exploitatie ook contact met andere partijen, die zouden kunnen participeren en bovendien versterkend kunnen zijn voor het concept.

Desondanks is de verwachting gerechtvaardigd dat boven de reguliere onderhouds- en vervangingsinvesteringen t.b.v. het zwembad een extra bijdrage nodig zal zijn van de gemeente om deze bredere functie kostendekkend te kunnen realiseren. Deze extra bijdrage kan mogelijk tevens dienen als cofinanciering voor een eventuele provinciale bijdrage uit het Investeringsfonds Stedelijke Vernieuwing (ISV). Als er al in het lopende jaar zicht is op de hoogte van deze extra bijdrage, zal deze worden meegenomen in de eerstvolgende begroting.

samengevat	Wenselijk, vragend, incidenteel
financieel	PM status: -

Prg 10.4 Wetter- en Willepark Burgum

De bedrijfsverplaatsing van Thermen & Beauty Sauna LeeuwerikHoeve gaat niet door. De LeeuwerikHoeve kan de financiering hiervoor niet rond krijgen.

Het ontbinden van de overeenkomst met de LeeuwerikHoeve heeft geen financiële gevolgen. Het niet doorgaan van de bedrijfsverplaatsing heeft wel gevolgen voor de inrichtingsmaatregelen van het Wetter- en Willepark. Een groot deel van de maatregelen was gerelateerd aan deze bedrijfsverplaatsing. Ons college bezint zich over herprioritering van de maatregelen.

Deze ontwikkeling betekent ook dat de betreffende locatie opnieuw in de markt komt voor (bij het Wetter- en Willepark) passende activiteiten.

samengevat	-
financieel	- status -

Programma 11 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Prg 11.1 Ruimte voor nieuw beleid in relatie tot kanteling

In relatie tot de in gang gezette kanteling zal zich de komende jaren een nieuwe ontwikkeling voordoen die ook invloed heeft, of kan hebben, op de voorbereiding van meerjarige financiële plannen.

Kanteling als thema roept namelijk een aantal vragen op die in de loop van de komende periode meegewogen moeten worden bij de verdere beleidsuitwerking.

Dit zien wij als een mogelijk dilemma –op termijn– waarvan wij nu reeds melding willen maken om hierover tijdig gedachtenwisseling met en binnen de raad op gang te brengen.

De aspecten die hierbij van belang zijn betreffen:

- de kantelingsdoelstelling is deels gericht op minder regie vooraf vanuit het gemeentehuis;
- daardoor mogelijk ook minder vooraf gereguleerde reserveringen in de begroting op basis van geregisseerde planontwikkeling (zoals Kansen voor Kernen, Alde Paden, gebiedsontwikkeling);
- zonder deze extra ruimte in de begroting wordt het namelijk erg moeilijk om initiatieven vanuit de samenleving ook daadwerkelijk (materieel) te kunnen ondersteunen;
- daardoor mogelijk op termijn meer behoefte aan ruimte voor nieuw beleid / incidenteel–eenmalig voor ondersteunen initiatieven vanuit de samenleving;
- dit kan betekenen dat als alternatief binnen de begroting ruimte moet worden gemaakt voor meer “reserve eenmalige middelen” of een grotere post “eenmalig–onvoorzien”;
- PROBLEEM hierbij is wel dat er binnen de vastgestelde begroting zonder maatregelen **geen ruimte** is voor voeding / dekking

samengevat	–
financieel	– status –

Paragraaf 1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Par. 1.1 Toegenomen risico's en de beheersing daarvan

De raad heeft aandacht van het college gevraagd voor toegenomen risico's door de decentralisaties en de gevolgen daarvan voor onze reserves en weerstandsvermogen.

Elementen die hierbij van belang zijn:

- a. De uitzetting van de gemeentebegroting als gevolg van de drie decentralisaties is een uitzetting van circa 60 miljoen euro (2014) naar nu circa 72 miljoen euro.
- b. Het oude signaalniveau voor de algemene reserve was 12 miljoen euro.
Dit was gebaseerd op de gedachte dat er ruimte moest blijven om nog circa 4 jaar onttrekkingen te kunnen doen i.v.m. eenmalige investeringen met een maatschappelijk nut, zonder al in de buurt van nul uit te komen.
- c. Uit de beschreven ontwikkeling rond gewijzigde comptabiliteitsvoorschriften met betrekking tot eenmalige investeringen met maatschappelijk nut (paragraaf 3.2), vloeit voort dat er vanaf 2016 geen onttrekkingen uit de Algemene Reserve meer plaatsvinden voor dit type investeringen.
Oorspronkelijk werd hiervoor rekening gehouden met een geraamde maximale 3 miljoen euro per jaar aan onttrekkingen.
- d. Op basis van de meerjarenbegroting 2015–2018 is voor de komende zes jaar rekening gehouden met een onttrekking van in totaal € 1.153.000.

Overwegingen voor het vervolg:

- e. De uitzetting van de begroting van 60 naar 72 miljoen is in procenten uitgedrukt een uitzetting van circa 17%.
- f. De risicostijging als gevolg van de decentralisaties en het sociaal domein is groter dan deze 17% vanwege de relatief grotere risico's op de nieuwe taken in vergelijking met het gemiddelde risicoprofiel van het grootste deel van de begroting.
- g. Hier staat tegenover de genoemde gunstigere reserveontwikkeling doordat er geen onttrekkingen meer plaats vinden voor eenmalige investeringen met een maatschappelijk nut.
- h. Het gebruik van een signaalniveau en een eventueel minimumniveau van de algemene reserve is eigen financieel beleid van onze gemeente.
De provincie als toezichthouder gaat uit van de nullijn in de algemene reserve als ondergrens. Daarvoor kiezen wij echter niet omdat wij een eigen vermogen zien als noodzaak voor een gezonde financiële structuur. Dat geldt voor elk bedrijf en elke organisatie en dus ook voor onze gemeente.
Wanneer we het 'signaalniveau' niet met 17% verhogen maar met ca 25% (dit is een arbitraire keuze) dan wordt het nieuwe signaalniveau ongeveer 15 miljoen.

- i. “Signaal” staat (en stond) voor: Het binnen een nieuwe perspectiefperiode optreden van een daling van de algemene reserve tot onder het signaalniveau betekent dat maatregelen nodig zijn voor het op termijn op peil houden van de algemene reserve en dat hiervoor tijdig actie wordt opgestart (raad en college).
- j. Een minimaal reserveniveau was tot nu toe nog niet gedefinieerd.
Vanwege de specifieke toegenomen risico's, vooral binnen het Sociaal Domein, lijkt het verstandig om naast een nieuw signaalniveau nu ook een ondergrens voor de algemene reserve aan te geven.
- k. Een minimumniveau van de algemene reserve moet in een bepaalde verhouding staan tot ingeschatte risico's. Daarvoor kan bijvoorbeeld een relatie worden gelegd met de risicoclassificatietabel zoals die in de programmabegroting is opgenomen in de paragraaf 4.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing. In die tabel (Programmabegroting 2015, blz 61) is aangegeven dat het minimale en maximale beslag op de weerstandscapaciteit respectievelijk 2,5 en 5,8 miljoen zou kunnen zijn. Ook kan worden aangehaakt op het in de financiële wereld gebruikte begrip 'solvabiliteit' (uitwerking onder l.).
- l. Als het signaalniveau naar 15 miljoen gaat, wat zou dan het minimale niveau van de algemene reserve kunnen of moeten zijn?
  - o Bij toepassing van een gevoelsmatige keuze in relatie tot risico's (arbitrair) lijkt een uitgangspunt mogelijk van de helft of 2/3 van het signaalniveau als minimum. Dat zou dan uitkomen op 7,5 of 10 miljoen.
  - o Bij toepassing van het solvabiliteitsprincipe.
Bij solvabiliteit gaat het om het verhoudingsgetal tussen het balanstotaal van de organisatie en het eigen vermogen.
Ons balanstotaal op basis van de jaarrekening is per 31-12-2014 = 89 miljoen
Hierop passen wij een correctie toe vanwege grotere uitstaande leningen die met een status van één op één zijn toe te rekenen aan derden (correctie circa 20 miljoen betreffende deelnemingen, woningcorporaties, hypotheek).
Het gecorrigeerde balanstotaal is dan 69 miljoen
De stand van de algemene reserve werkelijk op 31-12-2014 is 20 miljoen
De prognose van het reserveverloop voorziet in de loop van de eerstvolgende jaren een teruggang naar circa 16,5 miljoen (ook zonder verdere uitnames voor eenmalig investeringen met maatschappelijk nut).
Een en ander zou betekenen:
Signaalniveau van 15 miljoen = 21 % solvabiliteit
Minimumniveau van 10 miljoen = 14,5 % solvabiliteit
  - o Deze percentages beschouwen wij, voor onze gemeente, als voldoende voor het borgen van onze weerstandscapaciteit op de langere termijn.

Wenselijke uitwerkingsrichting :

Op grond van de hierboven weergegeven elementen en overwegingen kiezen wij eerst voorlopig, in afwachting van de gedachten van de raad over dit onderwerp, voor de volgende uitgangspunten:

1. Het signaalniveau voor de algemene reserve wordt vanaf het begrotingsjaar 2016 gesteld op 15 miljoen;
  - o “Signaal” staat voor:
Het binnen een nieuwe perspectiefperiode optreden van een daling van de algemene reserve tot onder het signaalniveau betekent dat maatregelen nodig zijn voor het op termijn op peil houden van de algemene reserve en dat hiervoor tijdig actie wordt opgestart (raad en college).
2. Vanaf het begrotingsjaar 2016 wordt ook een minimumniveau voor de algemene reserve gehanteerd van 10 miljoen euro;
  - o “Minimum” staat voor:
Het binnen een nieuwe perspectiefperiode optreden van een daling van de algemene reserve tot onder het minimumniveau geldt als niet aanvaardbaar. Dit betekent dat maatregelen om het minimumniveau te kunnen blijven garanderen vroegtijdig ter besluitvorming aan de raad worden voorgelegd.
  - o In het geval dat de stand van de reserve door een onvoorzien noodzakelijke uitname onder het minimumniveau is gedaald, worden bij een eerstvolgende perspectiefnota- en/of programmabegrotingsbehandeling in de raad maatregelen voor een zo spoedig mogelijk herstel van de reservepositie aan de raad voorgelegd.

samengevat	Wenselijk, neutraal, structureel Voorstel: - verhogen signaalniveau algemene reserve (van 12) naar 15 miljoen - vaststellen minimumniveau algemene reserve van 10 miljoen
financieel	- status -

Paragraaf 3 Bedrijfsvoering

Par.3.1 Vennootschapsbelastingplicht voor overheidsondernemingen (Vpb)

Met de invoering van de Vennootschapsbelastingplicht voor overheidsondernemingen (Vpb) vanaf 1 januari 2016 krijgen gemeenten (en provincies en waterschappen) te maken met het feit dat ze voor een deel van hun activiteiten onder de vennootschapsbelastingplicht gaan vallen. Het gaat hierbij vooral om gemeentelijke activiteiten op het terrein van exploitatie van sport- en recreatievoorzieningen en de bouwgrondexploitatie.

Op dit moment wordt, samen met Achtkarspelen, met medewerking van een ervaren belastingadviseur gewerkt aan een zo helder mogelijke startsituatie voor 01-01-2016. De verwachting is dat er uiteindelijk geen materiële belastingplicht zal ontstaan. Wel zal de Vpb vanaf nu een continu aandachtspunt moeten zijn bij het gemeentelijk handelen.

samengevat	Onontkoombaar, neutraal, structureel
financieel	neutraal status –

Par. 3.2 Wijziging in voorschriften comptabiliteit

De comptabiliteitsvoorschriften voor gemeenten worden binnenkort gewijzigd.

Meestal hebben dergelijke wijzigingen geen direct gevolg voor de gemeentelijke meerjarenbegroting. Deze keer bevatten de wijzigingen echter voorschriften die betrekking hebben op de wijze van financiering van “eenmalige investeringen met een maatschappelijk nut”. Dat zijn investeringen in de openbare ruimte met een eenmalig karakter die tot nu toe (bij voorkeur) ineens werden afgeschreven ten laste van de exploitatie. In onze systematiek zetten wij hier een onttrekking uit de reserves tegenover op basis van een meerjarige verkenning van de te verwachten investeringen van dit type.

Voortaan moeten eenmalige investeringen met maatschappelijk nut worden afgeschreven op basis van levensduur en daarmee vervalt ook onze werkwijze met een bijbehorende onttrekking uit de algemene reserve.

Het gaat hierbij om de volgende soorten voorgenomen investeringen vanaf 2016 waarvoor in de meerjarenbegroting al middelen (en inzet reserves) waren gereserveerd:

- bermen van erftoegangswegen;
- reconstructies hoofdinfrastructuur wegen;
- GVVP aanpassingen aan wegprofielen ca.;
- Waterfront Burgum.

Het gevolg van deze wijziging:

- vanaf 2016 geen onttrekking meer de uit algemene reserve voor dit doel en daarmee blijft het saldo van de reserve hoger;
- in plaats van alleen een rente-component (effect uitname reserve) hebben we als nieuwe last een rente+aflossingscomponent. In de eerstvolgende jaren gaan de

lasten hierdoor omhoog omdat voor de eerstvolgende jaren nog investeringen van dit type gepland staan in de meerjarenbegroting;

- de financiële effecten hiervan zijn voor de jaren 2017 e.v. nadelig:
2017: € 34.500 (N) 2018: € 41.400 (N) 2019: € 45.100 (N) en daarna nog oplopend naar € 56.200 (N) in 2021. Vanaf 2022 dalen de jaarlijkse lasten door vrijval op afschrijving.
In totaal wordt dan de eerstkomende jaren € 1.153.000 minder uit de reserve gehaald dan in de vastgestelde meerjarenbegroting was geraamd;
- bij nieuwe investeringen wordt de nieuwe last (lineair afschrijven in ca 20 jaar) in het eerste jaar 9 % van de investering en deze wordt daarna jaarlijks kleiner en is na twintig jaar weer nihil.

samengevat	Onontkoombaar, vragend, structureel
financieel	uitzetting lasten: 2017: € 34.500 , 2018: € 41.400, 2019: € 45.100 en daarna nog oplopend naar € 56.200 p/jr vanaf 2021. Op de langere termijn weer een dalend lastenniveau door afschrijving. status A

BIJLAGE 2

Bijlage 2.a Samenvatting Perspectiefnota 2016 – 2019

Samenvatting Perspectiefnota 2016 - 2019						bijlage 2.a
Bouwstenen voor de perspectiefnota						dd. 19 mei 2015
Wat worden de saldi in de meerjarenbegroting						<i>cijfer met "-" is nadelig, (+) is voordelig</i>
	Ontwikkelingen	2016	2017	2018	2019	basis
a	Saldi uit vastgestelde begroting	-487.000	-677.000	-487.000	-518.000	Raad november 2014
b	Ontwikkeling op basis raadsbesluiten <i>(bijl. 2.b)</i>	-65.000	-11.000	-36.000	-27.000	Besluiten raad t/m mei 2015 (bij instemming voorstellen)
c	Gemeentefonds en maatregelen Rijk <i>(bijl. 2.c)</i>	420.000	346.000	270.000	270.000	Informatie t/m 19 mei 2015
d	Autonome ontwikkelingen <i>(bijl. 2.d)</i>	165.000	-10.000	-10.000	-10.000	Informatie t/m 19 mei 2015
e	Ontwikkelingen (nieuw) beleid <i>(bijl. 2.e)</i>	-194.000	-333.000	-359.000	-354.000	Informatie t/m 19 mei 2015
	Totaal <i>(in €)</i>	-161.000	-685.000	-622.000	-639.000	
		tekort	tekort	tekort	tekort	

Bijlage 2.b Ontwikkeling op basis raadsbesluiten

Ontwikkeling op basis raadsbesluiten										bijlage 2.b
wijzigingen op de in november 2013 vastgestelde begroting										19 mei 2015
										<i>cijfer met "-" is nadelig, (+) is voordelig</i>
	Onderwerp raadsbesluit	Bd Vr	ONW	ABC	nog apart raad	2016	2017	2018	2019	basis
1	Tweede rapportage 2014					nvt	nvt	nvt	nvt	al verwerkt in begrotingscijfers
2	Tussentijdse raadsbesluiten met financieel gevolg voor meerjarenbegroting					nvt	nvt	nvt	nvt	-
3	Raad mbt 1e rapportage 2015 *1)	Vr	O	A	x	-72.000	-18.000	-43.000	-34.000	in raad mei
4	Raad ogv bestemming resultaat jaarrekening 2014 *1)	Bd	O	A	x	7.200	7.200	7.200	7.200	in raad mei
Totaal (afgerond)						-65.000	-11.000	-36.000	-27.000	
						nadelig	nadelig	nadelig	nadelig	
*1) bij raadsbesluiten conform voorstellen college										

Bijlage 2.c Gemeentefonds en maatregelen rijk

Gemeentefonds en maatregelen Rijk										bijlage 2.c
verwerking circulaires mbt Gemeentefonds en inschatting gevolgen maatregelen rijk							dd.	19 mei 2015		
<i>cijfer met "-" is nadelig, (+) is voordelig</i>										
Onderwerp	Bd Vr	ONW	ABC	nog apart raad	2016	2017	2018	2019	basis	
ONTWIKKELINGEN										
Autonoom effect in punten en aantallen									na mei circulaire bekend	
Herverdeeleffect (voorlopig scenario)					420.000	346.000	270.000	270.000	o.g.v. aankondigingen	
Totaal verschil					420.000	346.000	270.000	270.000		
					voordelig	voordelig	voordelig	voordelig		
Scenario - mee in PPN *1)		punten/aantallen			0	0	0	0		
o.g.v. publicatie herverdeeleffecten *2)		herverdeling gem.fds.			420.000	420.000	420.000	420.000	voordelig	
voortvloeiend uit herverdeling *3)		„ gevolg bijdrage VR			0	-74.000	-150.000	-150.000	nadelig	
					420.000	346.000	270.000	270.000		
*1) De marge in uiteindelijk effect van de meicirculaire kan variëren van meerdere tonnen voordelig tot meerdere tonnen nadelig.										
*2) Herverdeel gemeentefonds op basis van notitie "Uitkomsten 2e fase groot onderhoud gemeentefonds" 20 mrt 2015 Ministerie Binnenlandse Zaken. (in de notitie is aangekondigd dat e.e.a. wordt verwerkt in de meicirculaire van 2015).										
*3) Veiligheidsregio Friesland: het kostenaandeel per gemeente wordt de komende jaren gekoppeld aan de verdeelmaatstaven van het Gemeentefonds. Als de gemeente voor herverdeling van het Gemeentefonds een 'voordeelgemeente' is, betekent dit automatisch dat het aandeel in de kosten van de VR toeneemt. Voor nadeelgemeenten werkt dit net andersom.										

Bijlage 2.d Autonome ontwikkelingen

Autonome ontwikkelingen										bijlage 2.d
<i>ontwikkelingen als gevolg van gewijzigde prijzen en aantallen</i>										dd. 19-mei-15
<i>cijfer met "-" is nadelig, (+) is voordelig</i>										
	Onderwerp	Bd Vr	ONW	ABC	nog apart raad	2016	2017	2018	2019	basis
1	areaal ontwikkeling MBB					nvt	nvt	nvt	nvt	binnen stelpost begroting
2	indexering budget groenonderhoud (caparis)					-9.000	-9.000	-9.000	-9.000	
3	toename aantal te subsidiëren koren (+4)					-1.400	-1.400	-1.400	-1.400	
4	voorlopig verwacht effect renteontwikkeling - kort lopende leningen					75.000				
5	voorlopig verwacht effect actualisering fasering investeringen					100.000				
	Totaal					165.000	-10.000	-10.000	-10.000	
						voordelig				

Bijlage 2.e Ontwikkelingen (nieuw) beleid

Ontwikkelingen (nieuw) beleid		bijlage 2.e
<i>nieuw beleid en ontwikkelingen in bestaand beleid</i>		dd. 19 mei 2015

cijfer met "-" is nadelig, (+) is voordelig

Prg	vlg nr	Onderwerp	Bd Vr	ONW	ABC	terug in raad	2016	2017	2018	2019	toelichting
1	1	Leeuwarden Tytsjerksteradiel Culturele Hoofdstad 2018	Vr	W	A						regelen budget t.l.v. 2015
	2	Evaluatie functioneren raad	Vr	N	A		-7.500				
	3	Projecten ANNO II	pm	W			PM	PM	PM	PM	
2	1	Veiligheidsregio: ontwikkelingen meerjarenbegroting	Vr	O	A		-103.000	-121.000	-140.000	-131.000	
3	1	Alternatieve onkruidbestrijding	Vr	O	A		-64.000	-64.000	-64.000	-64.000	
5	1	Ontwikkeling omgeving bernekampus	-	W							inzet: neutraal
	2	Onderwijshuisvesting	-	N							verwachting: n.v.t.
6	1	Ontwikkelingen AZC Burgum	Vr	N	C	X	-60.000	-70.000	-25.000	-25.000	
	2	Omvormingsplan van peuterspeelzaal naar peuteropvang	Bd	N	B		41.000				
	3	Ombudsfunctie Sociaal Domein	-	W		X					pilot: neutraal

Prg	vlg nr	Onderwerp	Bd Vr	ONW	ABC	terug in raad	2016	2017	2018	2019	toelichting
7	1	kunstgras sportveld Hurdegaryp	Vr	W	B		invest.	-17.300	-17.300	-17.300	
	2	kunstgras sportveld Burgum (incl oefenhoek)	Vr	W	B		invest.	-26.100	-26.100	-26.100	incl. oefenhoek
	3	sporthal De Westermar	Vr	N	C	X	invest.		-45.000	-45.000	
10	1	Plattelandsprojecten en co-financiering	pm	N	A						inzet reserve
	2	Herinrichting Alde Feanen	Vr	N		X	PM	PM	PM	PM	nog verkenning naar minimaal nodig
	3	Ontmoetingsruimte Gytsjerk	pm	W			PM				
	4	Wetter en Willepark Burgum	-	W							
11	1	Ruimte voor nieuw beleid in relatie tot kanteling									wenselijk ?
par. 1	1	Toegenomen risico's en de beheersing daarvan	-	W							
par. 3	1	Vennootschapsbelastingplicht voor overheidsondernemingen (Vpb)	-	O							
	2	Wijziging in voorschriften comptabiliteit	Vr	O	A			-34.500	-41.400	-45.100	
Totaal (afgerond)							-194.000	-333.000	-359.000	-354.000	

nadelig

nadelig

nadelig

nadelig

Kolom Bd of Vr: Bd = ruimtebiedend (€), Vr = ruimtevragend (€), - = neutraal, pm= toekomstig Vragend)

O = Onontkoombaar, N = Noodzakelijk, W = Wenselijk

A = raming ogv plan (afwijking < 15%), B = raming ogv ruwe kengetallen, C = raming is indicatie ordegrootte (zie bijlage 3)

"terug in raad" = onderwerp komt nog (besluitvormend) in de raad - apart of als onderwerp in concept begroting (of volgende ppn)

Telling onderwerpen neutraal (-)	aantal	6	0	0	0	0
Telling onderwerpen PM (pm)	aantal	3	0	0	0	0
Telling onderwerpen ruimte Biedend (Bd)	aantal	1	41.000	0	0	0
Telling onderwerpen ruimte Vragend (Vr)	aantal	10	-235.000	-333.000	-359.000	-354.000
	aantal	20	-194.000	-333.000	-359.000	-354.000

Telling onderwerpen Onontkoombaar	aantal	4	-167.000	-220.000	-245.000	-240.000
Telling onderwerpen Noodzakelijk	aantal	7	-27.000	-70.000	-70.000	-70.000
Telling onderwerpen Wenselijk	aantal	9	0	-43.000	-43.000	-43.000
		20	-194.000	-333.000	-359.000	-354.000

BIJLAGE 3 Status bedragen in bestuurlijke notities en voorstellen

“Labeling” van bedragen/ramingen in bestuurlijke notities.

Wanneer in notities sprake is van bedragen of kostenramingen die te maken hebben met voorgenomen nieuwe projecten of nieuw beleid wordt zo'n bedrag standaard voorzien van een “label” dat de status en de mate van onderbouwing verduidelijkt.

Voor het gebruik van de termen “PM” en “taakstellend” wordt afgesproken dat hieraan de onderstaande omschrijving wordt gekoppeld.

Status bedragen in bestuurlijke notities en voorstellen (april 2010)

	status C	status B	status A
fase	verkennende fase	planfase	realisatiefase
trefwoorden	initiatief, verkenning wat, ordegrootte inspanning,	uitwerking, plannen, begin progr.v eisen,	uitgewerkt plan incl. overleg betrokkenen, definitief progr.v eisen
basis raming	inschatting en kengetallen	elementen en kengetallen	elementen en/of hoeveelheden en kengetallen/prijzen
afwijking in % (richtgetallen)	mogelijk > 50%	mogelijk 15 - 50 %	verwachting < 15 %

Het kan ook voorkomen dat er (nog) geen bedragen kunnen worden genoemd of dat er echt nadrukkelijk sprake is van een “taakstellend bedrag.”

Voor deze gevallen gelden onderstaande termen:

PM Staat voor:	<ul style="list-style-type: none"> - er zijn nog geen concrete plannen (<i>we willen iets gaan doen</i>) - het college is van plan hier tijd en energie in te stoppen - instemming betekent instemmen met uitvoeren van voorbereidend werk en verkenningen - er wordt wel verwacht dat er (t.z.t.) sprake zal zijn van effecten voor de begroting - er is nog geen sprake van besluitvorming
PM +voetnoot	In een voetnoot kan worden aangegeven of er sprake is van een bijzondere reden voor PM, bijvoorbeeld in geval van een nog onmogelijk te kwalificeren autonome/ onontkoombare ontwikkeling.

taakstellend	<ul style="list-style-type: none"> - er wordt vooraf een bedrag vastgesteld voor bepaalde activiteiten of voorzieningen/maatregelen - het bedrag is leidend en maximaal, het ambitieniveau wordt hierop afgestemd
---------------------	---

Het College van Tytsjerksteradiel, april 2010

